

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra pastorální a spirituální teologie

Mgr. Dominik Lepl

Společenství mládeže – starost o něj a jeho starost o ostatní

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Doc. Dr. Michal Altrichter, Th.D.

Studijní obor: Teologické nauky
Olomouc 2016

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jsem přitom jen uvedené informační zdroje.

V Brně, dne 5. dubna 2016

Děkuji Doc. Dr. Michalu Altrichterovi, Th. D. za vedení práce, cenné rady a povzbuzení. Děkuji také své rodině za vytvoření podmínek pro psaní této práce a svým přátelům za poskytnutou pomoc a podporu.

Obsah

Úvod.....	5
1. Pohled na jednotlivce coby věřícího člověka	6
1.1. Kdy je možné, aby se o individualitě hovořilo pozitivně	7
1.1.1. Já jsem vinný kmen, vy ratolesti.....	7
1.2. Jak najít rozlišení mezi „rozmnožení hřiven“ (Mt 25,14-30) a „netoužím po věcech mně nedostižných“ (Ž 131)?.....	8
1.3. Vytváření vzájemných vztahů	9
1.3.1. Pohodlí samoty vs. náročnost vztahu.....	9
1.3.2. Miluj svého bližního jako sám sebe.....	10
1.4. Formace (ve) vztahu k Bohu.....	11
1.4.1. „Dejte jí najíst.“	11
1.4.2. Duchovní růst člověka	12
1.5. Úloha Panny Marie v životě jednotlivce se smyslem pro život ve společenství	13
1.5.1. Útočiště v Mariině Neposkvrněném srdci	13
1.5.2. Skrze Marii k Bohu.....	14
1.5.3. Mariánská úcta a její formy	16
2. Pohled na mládež a společenství křesťanského rázu	17
2.1. „Dar“ mladosti	17
2.2. Jedinec ve společenství.....	19
2.2.1. Vztahy.....	20
2.2.1.1. Poznávání.....	21
2.2.1.2. Prohlubování.....	22
2.2.1.3. Fungování a vedení k dalším vztahům	23
2.2.1.4. Průchod, rodina nebo sekta.....	24
2.2.2. Vlastní úkoly člena společenství.....	25
2.3. Formování společenství	26
2.3.1. Cesta modlitby	27
2.4. Činnost navenek.....	30
2.4.1. Farnost a podíl společenství mládeže na jejích aktivitách	30
2.4.2. Péče o potřebné.....	31
Závěr	32
Seznam použité literatury a pramenů.....	34

Úvod

Výběr tématu této bakalářské práce měl dva zásadní důvody. Prvním je autorovo mnohaleté aktivní zapojení do práce s mládeží a dětmi, tedy i možnost aplikace některých vlastních poznatků do textu práce, a na druhou stranu také určitá naděje na odhalení jím dosud nepoznaných dále využitelných informací. Druhým důvodem je podle názoru autora stále aktuálnější a výraznější potřeba osvěty života z víry a s vírou mezi mladými. Církev do mladých lidí vkládá velikou naději, která je ale dennodenně ohrožována „nabídkou“ dnešního světa a nemálo mladých těmto svodům podléhá. Ačkoli bylo již napsáno mnoho publikací, bakalářských, diplomových i jiných odborných prací na téma práce s mládeží, je více než vhodné toto téma stále otevírat, aktualizovat a přinášet třeba i nové pohledy.

Primárním cílem práce je v relativní stručnosti projít etapu vzniku, vývoje a fungování společenství mladých, upozornit na zlomové momenty, důležitá fakta a nástrahy s oporou především v Písmu, církevních dokumentech a dílech autorů zabývajících se prací s mládeží. Z tohoto pohledu hrály důležitou roli texty předchozích papežů sv. Jana Pavla II. a Benedikta XVI. i současného papeže Františka. Z českého prostředí pak práce autorů Balíka, Opatrného, Altrichtera apod. Práce v sobě zahrnuje také prvek mariánský, neboť i Matka Boží může hrát v životě společenství podstatnou roli, pakliže jí k tomu společenství dá příležitost.

Některá zjištění a formulace se mohou člověku zkušenému zdát až příliš banální a nehodné akademické půdy teologické fakulty, ale práce byla psána s výhledem a nadějí, že na ni narazí i lidé začínající s mládeží teprve pracovat, nebo lidé zajímající se o život ve společenství věřících, kteří nejsou schopni či ochotni pročítat náročnější teologická pojednání.

Zásadním prvkem práce je vztah – vztah k Bohu, k lidem, k jiným společenstvím, jeho poznávání, budování, udržování – neboť právě vztahy v dnešním moderním technologickém světě trpí. Část práce zabývajících se především praktickými činnostmi společenství pak vychází ze zkušeností autora s děním ve společenství mládeže v brněnské farnosti Lesná.

1. Pohled na jednotlivce coby věřícího člověka

Člověk je od svého narození vždy členem nějakého společenství, počínaje rodinou, následně třídou na různých úrovních škol, zájmového kroužku, politické strany atd. Tyto subjekty můžeme nazývat různě, ať už společenství, skupina, zájmové uskupení apod. Lidé jsou v nich sdruženi většinou na základě nějakých společenských tradic, systémů či vlastních názorů. Z tohoto úhlu pohledu je potřeba bližší specifikace společenství křesťanského, které je základním kamenem této práce.

Výše jmenované skupiny pod sebou sdružují lidi s určitým přirozeným „pozemským“ propojením, zájmem. Pro křesťanské společenství je tu ale pouze jeden z charakteristických prvků. Tím druhým je určitá přítomnost nadpřirozenosti, tedy přítomnost Boha, Boží milosti. Byť se tedy fyzicky jedná o lidské společenství zde na zemi, musí, anebo mělo by být, jednání každého člena tohoto společenství i společenství jako celku prodechnuto působením Božího Ducha.

Na druhou stranu je současným světem tlačeno ke stále většímu individualismu. Sledování vlastního prospěchu, konání kroků vedoucích k vlastnímu štěstí bez ohledu na důsledky pro druhé. Víra v sebe sama a vlastní schopnosti. To jsou vlastnosti, které člověku dneška vtlačují do hlavy různé formy ateismu. Současný svět individualismu není otázkou několika posledních let, o výše zmíněném pojednával již také 2. vatikánský koncil: *„Moderní ateismus se často vyskytuje ve formě soustavy, která mimo jiné dovádí požadavek svéprávnosti člověka tak daleko, že vznáší námitky proti jakékoli závislosti člověka na Bohu. Vyznavači takového ateismu tvrdí, že svoboda záleží v tom, aby člověk byl sám sobě cílem, jediným strůjcem a tvůrcem své historie; podle jejich názoru to nelze sloučit s uznáním Pána, původce a cíle všech věcí, nebo to alespoň činí takové tvrzení zcela zbytečným.“*¹

¹ Gaudium et spes 20 (dále GS).

1.1. Kdy je možné, aby se o individualitě hovořilo pozitivně

Člověk byl stvořen k obrazu Božímu², tedy mj. k obrazu trojjediného Boha, společenství Otce, Syna a Ducha Svatého. Člověk, stvořený jako muž a žena, byl tedy stvořen k životu ve společenství. „*Není dobré, aby byl člověk sám.*“³ Ale i přes to, že byl člověk takto předurčen, je každý svébytnou individualitou. A každý, ačkoli stvořen pro společenství, obdržel specifické dary a milosti, ony hřivny, talenty či duchovní dary, jak na mnoha místech zmiňuje Písmo.⁴ Člověk by tedy měl být také vnímán jako „subjekt“ s vlastním svědomím a svobodou, povoláný k odpovědnému životu vůči společnosti.⁵ Tedy individualita, ovšem s úzkou vazbou na společnost.

1.1.1. Já jsem vinný kmen, vy ratolesti

Vhodnou oporou pro výše popsání je biblický obraz vinice, na kterou jsou povoláváni dělníci.⁶ Každý jedinec je tedy účasten na stavu a dění ve svém více či méně bezprostředním okolí a svou individualitou přispívá k dalšímu vývoji. Zde hrozí první nebezpečí zneužití individuality právě pouze pro svůj osobní prospěch, jak již bylo zmíněno. Pro křesťany ono povolání na vinici platí o to více vzhledem k tomu, že pod obrazem vinice se rozumí Boží království. Křesťan je tedy rovněž odpovědný za společnost, navíc ale i za svoje působení a šíření Božího království již zde na zemi, ať už je mladý či starý, povoláný na vinici ráno nebo až k večeru.

Spojení křesťanů se společenstvím je ještě více dokresleno na dalším biblickém obrazu, tentokrát Ježíše Krista jako vinného kmene a jeho učedníků jako ratolestí.⁷ Křesťané by tedy měli být ratolestmi rostoucími a žijícími z vinného kmene, plodícími své ovoce. Každá ratolest je sama sebou, nese vlastní plody, zde je tedy individualismus žádoucí, ovšem pouze do té míry, do jaké je spojen s činností pro Krista a Boží království. Pokud se člověk od Krista odvrátí, spolehne

² Gn 1,27.

³ Gn 2,18.

⁴ Srov. např. Mt 25, 14-30 nebo 1 Kor 12,4-11.

⁵ Christifideles Laici 5.

⁶ Mt 20,3-4.

⁷ Jan 15,1-6.

se jen na svou individuální sílu a rozum, dříve či později se stane ratolestí seschlou, bez bohatého ovoce, určenou ke spálení.

Každý obdržel duchovní dary, které je povinen rozpoznat a naučit se s nimi nakládat. „*Nikomu není dovoleno zůstat nečinným,*“ jak říká sv. Jan Pavel II.⁸ Apoštol Pavel ve svých listech vypočítává rozmanitost oněch darů a povolání, které každý dostává: „*Projev Ducha je každému dáván vzhledem ke společnému dobru. Jednomu je Duchem dávána řeč moudrosti; dalšímu zase řeč poznání podle téhož Ducha; jinému víra v témže Duchu; dalšímu zase dary uzdravování v jediném Duchu; dalšímu zase moc působit zázraky; dalšímu zase prorocství; dalšímu zase rozlišování duchů; jinému rozmanitost jazyků, dalšímu zase dar vykládat je.*“⁹ Ať už někdo obdrží charisma skromnější nebo naopak mimořádnější, vždy je potřeba mít na mysli, že se jedná o milost Ducha Svatého, která má přinášet církvi, resp. společenství, užitek.¹⁰ Proto je vyloučen individualismus spočívající ve sledování vlastních cílů a užitků. Naopak velmi žádoucí je snaha o individualismus založený na hledání, jaké charisma jsem dostal já jako člověk a jak jej mohu uplatnit pro dobro a prospěch celého společenství.

1.2. Jak najít rozlišení mezi „rozmnožení hřiven“ (Mt 25,14-30) a „netoužím po věcech mně nedostižných“ (Ž 131)?

Jak již bylo uvedeno, každý jedinec je obdařen různými dary, hřivnami. Zůstat nečinným a své hřivny zakopat, je z pohledu pozemského i věčného života nejhorší možné rozhodnutí. Jak potvrzuje i sv. Jan Pavel II.: „*Každý je skutečně volán svým jménem, v jedinečnosti a neopakovatelnosti své osobní historie, aby přispíval k příchodu Božího království. Žádná hřivna, ani ta nejmenší, nesmí zůstat skrytá a bez užitku.*“¹¹ Vyvrcholení této myšlenky je pak v podobenství o hřivnách, kde můžeme slyšet, že tomu kdo má, bude dáno ještě více, zatímco tomu, kdo nemá, bude vzato i to, co má.¹²

⁸ Christifideles Laici 3.

⁹ 1 Kor 12,7-10.

¹⁰ Christifideles Laici 24.

¹¹ Christifideles Laici 56.

¹² Srov. Mt 25,29.

Práce s hřivnami je prakticky celoživotní záležitostí každého, a zda do ní pronikne správně je už v rukou rodičů, kteří vychovávají své děti. „*Je povinností rodičů vést děti od dětství v rodině tak, aby poznaly Boží lásku ke všem lidem, a postupně je učit, hlavně příkladem, aby se staraly o hmotné i duchovní potřeby bližního.*“¹³ S rostoucím věkem je třeba, aby každý poznával, které hřivny obdržel. Je důležité si ovšem uvědomit, že se jedná o dary Boží a je tedy nutné prosit Boha o pomoc, moudrost a dar správného poznání, aby se člověk ubíral správnou cestou a správně darované hřivny rozeznal.

Je potřeba se ale vyvarovat sobectví, ke kterému by se člověk mohl snadno uchýlit – pracovat s obdrženými dary pouze za účelem vlastního prospěchu v naději, že si tímto jednáním zajistí život věčný.

1.3. Vytváření vzájemných vztahů

Mezi nejcharakterističtější fenomény od počátku 21. století neoddiskutovatelně patří překotný rozvoj moderních technologií. Dochází k virtuálnímu zkracování vzdáleností, stírání časových rozdílů, zjednodušení komunikace. Pojmy „vztah“, „známost“, „přátelství“ pomalu a nenápadně mění svůj obsah. Díky sociálním sítím mají lidé stovky kontaktů, tzv. „přátel“, ale kolik z nich doopravdy znají a setkávají se s nimi? S kolika opravdově sdílí životní události, jak ty radostné, tak i ty méně radostné? V kolika případech se dá mluvit o opravdovém vztahu?

1.3.1. Pohodlí samoty vs. náročnost vztahu

Nová média lze určitě chápat jako příležitost a naději v budování vztahů, velmi ovšem záleží na jejich uchopení. Pokud je pro člověka vztah v médiu cílem, je to špatná cesta a on skončí prakticky jen někde v její polovině. Je potřeba toto médium, tento komunikační prostředek pochopit a přistoupit k němu v jeho nejzákladnějším významu¹⁴, aby se tyto větší možnosti komunikace přetavily i v častější setkávání, abychom dokázali opustit sebe a vydat se k druhým lidem.

¹³ Apostolicam actuositatem (dále jako „AA“) 30.

¹⁴ Chápejme jej ve významu zprostředkujícího činitele, toho, kdo sdělení přenáší (zprostředkovává), prostředek komunikace.

Uzavření se do sebe znamená egoistickou, sobeckou volbu.¹⁵ Je to pohodlné, člověk nemusí být stále připravený a otevřený pro druhé. Taktéž i vybírání pouze některých jednotlivců, kteří jsou nám lidově řečeno po chuti. Papež František takového vztahu, které si lze vybrat a v případě nelibosti zase „vypnout“ přirovnává k touze pouze po duchovním Kristu bez těla a bez kříže, jenže evangelium nás vybízí k tomu, abychom se setkávali s druhými se všemi jejich fyzickými i duševními stránkami.¹⁶ Vztah k Bohu nás automaticky angažuje také ve vztahu k druhým. Schovávání se, přesuny z místa na místo, od jednoho úkolu ke druhému je slepou uličkou. Tou správnou cestou je správně se naučit setkávat s druhými, bez nějakého vnitřního odporu, vážit si jich a přijímat je, objevovat v nich Krista. Pokud jsme nespravedlivě osočováni, setkáváme se s nevděkem apod., vzpomeňme na ukřižovaného Ježíše a neochabujme v budování vztahů.¹⁷

1.3.2. Miluj svého bližního jako sám sebe

Zcela jasně o výše popsaném hovoří Písmo ve známém „přikázání lásky“.¹⁸ Dalo by se o něm velmi obšírně rozepisovat, ale pro tuto práci o vztazích a společenství se spokojme se zjednodušeným konstatováním, že by mělo být cílem a úkolem každého člověka, natož křesťana, toto přikázání lásky do svého života aplikovat. Je to obvykle velká škola života, obzvláště v dnešní době vzrůstajícího individualismu a sobectví. Ale jak píše sv. Jan Pavel II.: „*Bůh smlouvy svěřil život každého člověka druhému člověku, jeho bratru, s povinností vzájemného dávání a přijímání, aby totiž člověk sebe daroval a druhého přijímal. Když se naplnil čas a Boží Syn se stal člověkem a dal život za lidi, naznačil tím, k jakým výšinám a do jakých hloubek může dojít tento zákon vzájemné pomoci.*“¹⁹ Vzor lásky a vztahu ke druhým máme v Ježíši Kristu, který za nás obětoval život. O to více bychom měli být ochotni pracovat na vztazích s druhými lidmi, které od nás většinou nevyžadují položení života ve smyslu fyzické smrti, ale „pouze“ položení života pro druhé ve smyslu náplně a našich činností.

¹⁵ Evangelii Gaudium 87 (dále jako „EG“).

¹⁶ EG 88.

¹⁷ EG 91.

¹⁸ Srov. Lk 10,27.

¹⁹ Evangelium Vitae 76.

1. 4. Formace (ve) vztahu k Bohu

Na formaci člověka ve spojení s Bohem se lze dívat ve dvou rovinách. Jednak jako na formování věřícího člověka ve smyslu jeho vlastností, chování apod. Člověka, který má své specifické místo zde na zemi – v rodině, společenství, zaměstnání atd., a záleží především na něm, jak moc se otevře Božímu působení, jak moc nechá skrze sebe Boha působit a dokáže o něm jako křesťan svým životem svědčit. Je to tedy formace ve smyslu „zdokonalování“ člověka pro jeho následné působení na jeho okolí, ovšem ve spolupráci s Bohem. To ale předpokládá i úspěšné zvládnutí jiné formace, a sice formaci, tvoření, zdokonalování vlastního soukromého vztahu k Bohu. Je třeba, aby člověk neustrnul na jednom místě, nespokojil se se svojí aktuální vírou v domněnku, že již není kam pokračovat, protože vše potřebné zná. Proto tedy ona závorka v nadpisu této kapitoly. Je třeba stále pracovat na svém vztahu k Bohu a s Boží pomocí formovat i sebe pro vztahy se svým okolím.

1.4.1 „Dejte jí najíst.“

Každý jedinec vyžaduje k přežití alespoň základní potřeby, včetně potravy. Tělo je vyživováno přijatými pokrmy, bez nich nedokáže naplno fungovat, ba dokonce i delší čas přežít. Analogicky lze obraz pokrmu vztáhnout i na duševní a duchovní stránku člověka. Ten potřebuje také pokrm pro svoji duši, aby mohla dále růst, učit se a směřovat správnou cestou ke spáse. Příkladem může být příběh z Písma o vzkříšení Jairovy dcery (Lk 8,49-56). Ta se zdála být mrtvá, ale Ježíš ji slovem vzkřísil zpět k životu. Potom následuje zdánlivě nedůležitá poznámka, aby dívky dali najíst.²⁰ Je to přece přirozená věc dát zesláblé dívce něco k jídlu, aby zesílila. Rodinu dívky by to jistě brzy napadlo. Přesto Písmo mluví o tom, že jim to Ježíš nařídil. Je tedy nasnadě, že neměl na mysli nějaké jídlo, ale právě pokrm duchovní.

A podobně potřebují žít také mezilidské vztahy. Tak jako modlitbou, vzděláváním se ve víře apod. živíme a upevňujeme náš vztah k Bohu, tak i vztahy k lidem v našem okolí potřebují svou výživu. Jinak slábnou, chladnou až časem úplně zmizí.

²⁰ Srov. Lk 8,55.

1.4.2. Duchovní růst člověka

Jak a kde lze pokrm pro vlastní duchovní život a růst nalézt? Základem je rodina, obzvláště křesťanská, kde by už od dětství člověka měla fungovat výchova. Je povinností rodičů své děti vychovávat. Jak uvádí Deklarace o křesťanské výchově: *„Jejich výchovné působení je tak důležité, že se dá obtížně nahradit, když chybí. Rodiče totiž mají vytvořit rodinné prostředí prochnuté láskou a oddaností Bohu a lidem, příznivé pro celkovou výchovu dětí, a to osobní i společenskou. A tak je rodina první školou společenských ctností, které potřebuje každá společnost. [...] Ať si tedy rodiče uvědomí, jak důležitá je opravdu křesťanská rodina pro život a rozvoj Božího lidu.“*²¹

Ve chvíli počátku samostatného chápání a myšlení se zvětšuje i výchovná role společnosti, církve a státu. Mladý věřící by měl mít duchovní posilující zázemí ať již ve výše zmíněné rodině, anebo ještě lépe ve fungujícím společenství věřících. Zde se zvyrazňuje výchovná úloha duchovních, kteří by měli vychovávat nejen slovem, ale také vlastním příkladem. *„[...] mají být v čele takovým způsobem, aby nemysleli na svoje zájmy, nýbrž na zájmy Ježíše Krista, aby spolupracovali s věřícími laiky a mezi nimi se chovali podle příkladu Mistra [...]“*²²

Právě „kvalita“ duchovních osob (kněží či jáhnů) starajících se o společenství (celé farní společenství či jen menší specificky zaměřené společenství) je stěžejním faktorem při duchovním růstu člověka. Obecně známé úsloví říká „Slova poučují, příklady táhnou.“, při výchově a duševním i duchovním růstu člověka platí několikanásobně. Má-li věřící věrné a opravdové příklady hluboké víry a odevzdání se Bohu, je veliká naděje, že se i on sám vydá správnou cestou, najde své povolání a místo v životě. Je tedy velmi důležité správné a odpovědné duchovní doprovázení člověka, pomoc s duchovním růstem, sebereflexí i reflexí všeho nově poznaného. Obloukem se ovšem dostáváme znovu k potřebě společenství, neboť jedinec spoléhající pouze na sebe a své schopnosti by měl tuto cestu velmi ztíženou, navíc s nejistým cílem.

²¹ Gravissimum educationis 3 (dále jako GE).

²² Presbyterorum ordinis 9 (dále jako PO).

1. 5. Úloha Panny Marie v životě jednotlivce se smyslem pro život ve společenství

Prvním nejdokonalejším vzorem víry a úplného odevzdání je matka Ježíše Krista, Panna Maria. Každému je velkou pomocnicí, protože – jak o ní učí 2. vatikánský koncil – je vzorem ve víře, lásce a dokonalém spojení s Kristem, tedy vzorem dokonalé snoubenky, a také že: „*Mariino mateřství v plánu milosti trvá neustále od okamžiku souhlasu, který s vírou vyjádřila při zvěstování a bez váhání zachovala pod křížem, až do věčného dovršení spásy všech vyvolených. Když byla vzata do nebe, neopustila tento spasitelný úkol, ale nadále nám získává dary věčné spásy svými mnohonásobnými přímluvami. Ve své mateřské lásce se stará o bratry svého syna, kteří dosud putují na zemi a ocitají se v nebezpečích a nesnázích, dokud nebudou uvedeni do blažené vlasti.*“²³

Panna Maria tedy ve svém úkolu neustále pokračuje a je nejen vzorem, ale i dokonalou učitelkou, jak na zemi splnit své poslání.

Její příkladné působení na jedince i společenství můžeme nalézt v okamžicích po Ježíšově smrti, kdy zcela klidně (na rozdíl od žen, které spěchají ke hrobu nebo apoštolů, kteří ke hrobu utíkají) očekávala Ježíšovo zmrtvýchvstání, a také po zmrtvýchvstání, kdy spolu s apoštolý setrvala v modlitbách ve večeřadle.

1.5.1. Útočiště v Mariině Neposkvrněném srdci

Pohled na Pannu Marii jako vzor a učitelku by byl ovšem neúplný, byla by to jen část úlohy matky, resp. Matky církve, všech křesťanů. Dítě svoji matku vnímá nejen jako vzor, ale také jako ochránkyni, ke které se může utéct, když potřebuje pomoci, když se cítí zranitelné a v nebezpečí nebo když potřebuje jen „obyčejné“ mateřské objetí. A Panna Maria nám toto všechno nabízí: „*Dnes tě chci vést za ruku jako matka: stále hlouběji chci tě vést do nitra svého Neposkvrněného Srdce. Mé Srdce má být pro tebe útočištěm: v něm musíš žít a z něho hledět na všechny*

²³ LG 62.

události tohoto světa. Budeš-li každý okamžik žít v tomto útočišti, bude tě stále hrát moje láska a láska mého Syna Ježíše.“²⁴

Úcta k Panně Marii je pěstována prakticky téměř od samých počátků církve. Věřící se k ní v modlitbách utíkají již po staletí, což ještě více podpořil koncil v Efesu (r. 431), který vyhlásil dogma o Mariině Božím mateřství. Je to naplnění Mariiných prorockých slov: „[...] *od nyníška mě budou blahoslavít všechna pokolení [...]*“²⁵ Bohužel dnešní odklon od Boha s sebou stahuje analogicky také mariánskou úctu, která je navíc častokrát zpochybňována a snižována i v samotné církvi, ať už v řadách duchovních nebo laiků. Proto nás Maria stále vyzývá k obrácení, k návratu k Bohu, zvláště také mládeže: „*Žádám návrat na cestu zásadního obrácení k Pánu se zachováváním Božího Zákona a praktikováním křesťanských ctností, zejména pokání a lásky.*“²⁶

Maria se nám tedy zcela nabízí jako matka, ale také žádá naše úsilí. Odpověď lidstva, zvláště mladých a dospívajících, kteří hledají své místo v životě, na toto její volání je zcela zásadní.

1.5.2. Skrze Marii k Bohu

Výše uvedené řádky se vztahují vysloveně k Panně Marii a navázání našeho vztahu k ní. Mnohým věřícím může na mysli vyvstat otázka „legitimity“ takového vztahu. Je to správné? Není to nějaká modloslužba? Bezpochyby není. Ovšem na počátku této podkapitoly je třeba důkladně osvětlit její název, aby nedošlo k mýlce, že je zde propagováno nějaké bludařství.

Mezi Bohem a lidmi je jen a pouze jeden prostředník, kterým je Kristus.²⁷ A jak uvádějí také koncilní otcové: „*Žádný tvor totiž nemůže být nikdy kladen na jednu rovinu s vtěleným Slovem a Vykupitelem.*“²⁸ Mariina role ve vztahu člověka k Bohu je spíše podpůrná. Získává pro člověka dary věčné spásy svými přimluvami,

²⁴ Mé srdce bude tvým útočištěm (5.1.1974). In *Kněžím, přemilým synům Panny Marie*. Olomouc: Maticе cyrilometodějská, 2006. ISBN 80-7266-219-8.

²⁵ Srov. Lk 1,48.

²⁶ Andělům církvi (29.9.1988). In *Kněžím, přemilým synům Panny Marie*. s. 459-460.

²⁷ Srov. 1 Tim 2,5-6.

²⁸ LG 62

je tedy naší přimlůvkyní, pomocnicí, ochránkyní a prostřednicí. Jsme vyzýváni, abychom se světili její mateřské ochraně a ještě vroucněji přilnuli ke Kristu.²⁹

Je známo, že jedním z titulů užívaným v souvislosti s Pannou Marií je „Prostřednice všech milostí“.³⁰ Maria svým „ano“ se při zvěstování zapojila do Božího plánu spásy, spolupracovala s celým posláním Ježíšovým, jeho dílem a utrpením. Sama na sobě díky svému mateřství zakusila Kristovo prostřednictví, kdy při zvěstování byla naplněna milostí³¹, která ji v důsledku připravila na onu spolupráci s Kristem. Za touto spoluprací můžeme vidět právě Mariino prostřednictví. To je ale podřízené prostřednictví Kristovu!³² Názorným biblickým příkladem její přimlůvy a prostřednictví je událost na svatbě v Káně galilejské – Maria dokáže poznat aktuální potřebu lidí, má soucit a přimlouvá se u Ježíše. Výsledný „efekt“ její přimlůvy je ovšem stejně podřízen vykonání či nevykonání samotného skutku Božím Synem.³³ To nám názorně dokresluje onu výše zmíněnou podřízenost Mariina prostřednictví.

Darování Panny Marie od Boha pro církev, potažmo tedy pro každého věřícího, je výslovné v jedné z posledních Ježíšových vět na kříži: „Ženo, hle tvůj syn.“ Tu lze vnímat jako prohlášení Mariina duchovního mateřství všech věřících, které pod křížem zastupuje onen učedník a kterého bezprostředně poté Ježíš také svěří jeho nové duchovní matce.³⁴

Byť je uvedeno jen několik málo úloмок z Písma a literatury, je zřejmé, že úloha Panny Marie v životě člověka není pouze dějinami smyšlená, ale má svoji hlubokou podstatu, které byly, jsou a budou věnovány mnohé úvahy, které ovšem nejsou předmětem této práce. Záměrné odmítání či ignorování Marie a její úlohy věřícím člověkem vykazuje z jeho strany značnou dávku odvahy v negativním smyslu slova, pakliže pomýšlí na svoji případnou účast na věčném životě.

²⁹ Tamtéž.

³⁰ Během liturgického roku se můžeme setkat s památkou Panny Marie – Prostřednice všech milostí (8. května).

³¹ Srov. Lk 1,28.

³² Redemptoris mater 39 (dále jako „RM“).

³³ Srov. Jan 2,1-5.

³⁴ Srov. Jan 19,26-27, a dále také komentář; Jeruzalémská bible. s. 1878.

1.5.3. Mariánská úcta a její formy

Ukončeme tuto část věnovanou naší nebeské Matce několika málo slovy ohledně jí vzdávané úcty, přičemž s některými konkrétními formami se setkáme ještě i později.

Je důležité hned z počátku poznamenat, že stejně, jako se liší Mariino prostřednictví od prostřednictví Kristova, tak v zásadě velmi podobně se liší úcta k Panně Marii od úcty vzdávané Trojjedinému Bohu. Mariánská úcta je velmi specifická a jedinečná, podporující úctu klanění Bohu Otci, Synu i Duchu Svatému, a jak je také uvedeno v dokumentech 2. vatikánského koncilu: „[...] *když je ctěna Matka, je náležitě poznáván, milován a oslavován i Syn – kvůli kterému bylo všechno stvořeno [...]*.“³⁵ V obecné rovině lze tedy klást důraz na to, aby mariánská úcta zahrnovala také rysy trinitární a christologické, neboť v Marii má vše vztah ke Kristu. Právě kvůli Kristu ji Bůh Otec vyvolil za matku a od Ducha Svatého dostala jedinečné dary.³⁶

Zcela přesnou definici, co si představit pod mariánskou úctou, jaké úkony či události jsou správné či nesprávné, bohužel uvést nelze. U většiny věřících určitě existuje alespoň základní povědomí o některých všeobecně známých prvcích mariánské úcty – např. modlitba růžence, litanie, májové pobožnosti, mnohá procesí atd. Ve většině případů jsou odvislé od místních zvyklostí a kulturního prostředí dané oblasti. Koncilní dokumenty zmiňují určitou přiměřenost, věrnost Písmu a církvi a pravou víru.³⁷ Nebo například Mezinárodní papežská mariánská akademie nabízí určitý poměrně rozsáhlý „návod“, jaká by úcta k Panně Marii měla být. Mimo jiné je zmiňováno hluboké sepětí s církví, zakořenění ve víře, zakotvení v naději a prožívání v lásce, úcta, v níž láska k Matce probouzí lásku k bližnímu, solidaritu s potřebnými, osvojování ctností, v nichž je Maria naším vzorem a mnoho dalšího.³⁸

³⁵ LG 66.

³⁶ Pavel VI. *Apoštolská exhorta Marialis cultus – O mariánské úctě*. Řím: Křesťanská akademie, 1997. s. 21-23.

³⁷ LG 67.

³⁸ Mezinárodní papežská mariánská akademie. *Matka Páně. Památka – Přítomnost – Naděje*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003. ISBN 88-900609-9-9. s. 119-122.

Přes to všechno se ale nesmí zapomínat, co je pravým cílem a kam, či snad spíše ke komu se nás naše nebeská Matka snaží dovést – ke Kristu.

2. Pohled na mládež a společenství křesťanského rázu

V prvé řadě je potřeba se alespoň pokusit o určité vymezení pojmu „mládež“ a samotného společenství mládeže, o kterém bude řeč. Zcela jasná a jednotná definice mládeže prakticky neexistuje. Jinak vidí mládež sociologie³⁹, jinak ji vidí trestní právo⁴⁰. A jinak také může být viděna v rámci církve, s určitou mírou nadhledu – farnost od farnosti. Pro účely této práce i vzhledem ke konkrétnímu společenství, které bude předmětem následujícího textu, definujme mládež jako dívky a chlapce, resp. mladé ženy a muže ve věku od 15 do 26 let s možností drobného věkového přesahu nad i pod uvedenou hranici (v řádu jednotlivců). Pohled na společenství křesťanského charakteru jsme již nastínili v předchozích částech této práce.

Zcela konkrétně bude v dalších kapitolách této práce zmiňováno a pohlíženo na společenství mládeže v relativně nové brněnské farnosti v městské části Lesná. Toto společenství v desetileté historii farnosti procházelo a stále prochází neustálým vývojem od skupiny několika jednotlivců se vztahy na úrovni „známých“ po zhruba v současnosti (počátek roku 2016) třicetičlenné společenství, přičemž mnoho vztahů uvnitř se dá označit jako dobré přátelství.

2.1. „Dar“ mladosti

K mládeži obecně se upírá zrak celé církve, neboť jak se vyjádřil mj. sv. Jan Pavel II.: „*Vy jste nositeli naděje, neboť patříte budoucnosti a budoucnost patří vám.*“⁴¹ V mladých se skrývá naděje pro budoucnost nejen kvůli jejich mládí z pohledu věku, kvůli rostoucímu společenskému a politickému významu, ale především a hlavně kvůli jejich hnací síle spočívající v poznávání sebe sama, tolik

³⁹ Srov. např. definici podle Velkého sociologického slovníku (1996, str. 635): „*Termín mládež označuje buď nepřesně ohraničenou věkovou skupinu, nebo sociální kategorii vymezenou specifickými biologickými, psychickými a sociálními znaky. Příslušníky mládeže spojuje to, že se nalézají ve stejném životním cyklu nazývaném mládí a že jsou stejnou generací.*“

⁴⁰ Zákon č. 218/2003, o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže pod pojmem „mládež“ rozumí „dětí mladší patnácti let“ a „mladistvé“.

⁴¹ Jan Pavel II. *Apoštolský list Parati Semper – chlapcům a dívkám celého světa* [online]. Dostupné z <<https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/parati-semper>>.

charakteristického pro jejich věk. Člověk uzrává, uvědomuje si vlastní osobnost, objevuje, plánuje, koná první vlastní rozhodnutí, klade si první otázky o životě. A jak uvádí koncilní otcové: „*Jestliže je toto nadšení proniknuto Kristovým duchem a neseno poslušností a láskou k pastýřům církve, je naděje na bohatou úrodu.*“⁴² V Písmu nalezneme příběh o člověku, jenž přišel za Ježíšem a zeptal se ho, co má udělat, aby měl podíl na věčném životě. Kristus ho kromě výčtu příkázání vyzval k rozdání vlastního majetku a jeho následování.⁴³ Taková volba stojí před každým člověkem, ale u mladých nabírá na intenzitě a důležitosti, kterým směrem se bude jejich život ubírat.

Síla i elán mládí jsou dnes mnohdy směřovány do různých oblastí (vzdělání, kariéra, majetek, zábava apod.) v naději, že právě tyto prvky učiní člověka v životě spokojeným a „bohatým“. Tak trochu na okraji stojí budování pevných zásad a svědomí, které bude člověka provázet po celý život jak ve vztahu k sobě samému, tak také ve všech interakcích s osobami, se kterými dotyčný/á přijde do styku. Právě dobrá mravní formace každého jedince je stěžejní pro celou společnost: „*[...] vyformovaná mravní osobnost je zároveň nejdůležitějším přínosem, který můžete vnést do společenského života: do rodiny, do společnosti, do odborné, kulturní anebo politické činnosti a nakonec i do samotného společenství církve [...]*“⁴⁴ Ono mravní „nastavení“ člověka se spolupodílí na tvorbě jeho samotné osobnosti se všemi charakteristikami, která něco přináší společnosti/společenství, něco v ní vytváří. A každý by měl přispívat k bohatství společenství, hlavně tím, čím on sám je.⁴⁵

Výše zmíněné setkání mladíka s Ježíšem obsahuje ještě jeden podstatný rys. Ježíš ho vyzval k rozdání majetku. Tuto výzvu povyšme ještě o stupeň výše na rozdávání sebe sama. A tady narazíme na jeden z dnešních problémů. Lidé jsou naučeni brát a přijímat. Výrazné je to u současných „náctiletých“, kteří to více či méně okoukali od svých stále ještě relativně mladých rodičů. Chybí zde protipól pouhého přijímání, málokdo je ochoten také něco dávat, vracet. Lze v tom spatřovat také jeden z možných důvodů úbytku věřících. Spektrum jim nabízených možností

⁴² AA 12.

⁴³ Srov. Mk 10,17-22.

⁴⁴ Parati Semper 7.

⁴⁵ Tamtéž.

v církvi je sice široké, ale očekávání či zmínka něčeho, co naopak od nich potřebuje církev, se příliš nevidí. Přičemž ale v tomto případě platí výstižný výrok: „*K srdci nám přiroste jen dílo, pro které jsme něco obětovali.*“⁴⁶ Velmi dobře to lze poznat na zapojení a zápalu mladých do různých duchovních i společenských událostí. Ti pouze přijímající se v zásadě jen svezou pouze s ohledem na aktuální okamžik bez výraznějšího ohledu a vazby na cokoli v budoucnu. Ti, kteří obětovali čas a úsilí pro pomoc budou mít úhel pohledu zcela odlišný, jejich smýšlení a hodnocení bude hrát důležitou roli při rozvažování jejich dalšího zapojení. Jednoduše řečeno – bude jim záležet, jak se co povedlo a budou ochotni si odnést poznatky, které zkusí aplikovat při další možné příležitosti.

Je tedy otázkou pro každého mladého křesťana, jak se k výše zmíněnému daru mladosti postaví, zda i on/ona bude z těch, komu bude patřit budoucnost a jakou roli sehraje. Jen velmi těžko se mu to ale podaří jako jedinci, proto je to důležité také z pohledu společenství.

2.2. Jedinec ve společenství

Pro mladého věřícího je sounáležitost a zapojení do společenství věřících velmi důležité, byť si to v danou chvíli nemusí uvědomovat a odhalí to až zpětně po určité době. Dnešní doba je charakteristická svobodou volby a výběru z mnoha možností, což je bezpochyby pozitivním rysem. Ovšem skrývá také určité nebezpečí. Takto nastavená společnost může při vši té svobodě a spektru možností postrádat základní pevná pravidla a kritéria, podle kterých se dotyčný vybírající jedinec může rozhodnout. Jeho rozhodnutí jsou pak často ovlivňována umělými, aktuálně vytvořenými „kritérii“ (např. vjemy z reklamy), ovšem cesta jimi nabízená nemusí být vždy tou správnou.⁴⁷

Jako je velmi obtížný život bez vlastní rodiny, tak z hlediska duchovního života je obtížný a nebezpečný život i bez rodiny duchovní. Ta by mu měla být nápomocna právě při volbě cesty a výběru z možností, o kterých jsme se zmínili

⁴⁶ MACHÁLEK, M. Odpovědnost mladých. In *Teologické texty. Časopis pro teoretické a praktické otázky teologie* [online]. 2015/2. Dostupné z <<http://www.teologicketexty.cz/casopis/2015-2/Odpovednost-mladych.html?co=ml%E1de%9E>>.

⁴⁷ KAPLÁNEK, M. *Pastorace mládeže*. Praha: Salesiánská provincie, 1999. s.19.

výše, při kladení různých životních otázek a formování sebe samého. Ovšem pouhé připojení se ke společenství nezačne automaticky přinášet plody.

2.2.1. Vztahy

Vztahy mezi jednotlivci jsou zcela elementárním prvkem každého společenství a nedílnou složkou každého života, potřebujeme je prakticky každodenně. Bez vztahů také nelze mluvit o společenství, snad jen o určité skupině lidí. Mladí lidé v dnešní době hledají mimo jiné také pocit domova, společné souznění či zážitek. To je také jeden ze stěžejních prvků, když mluvíme o společenství: „*niterná a citová blízkost členů a bezprostřednost a intenzita kontaktů mezi nimi.*“⁴⁸

Pro správné fungování společenství je důležité, aby člověk jednak přinášel sebe sama, to, jaký je a co umí, a jednak také paradoxně sebe sama dokázal umenšovat ve prospěch společenství. Najít takovou rovnováhu není vždy snadné. Ale pomůckou by mohla být alespoň snaha o pochopení Velikonočního tajemství, tedy smrti a zmrtvýchvstání Krista, jehož podstatou je láska, kterou Ježíš žádá i po nás, tzn. zemřít v sobě pro lásku k bližním.⁴⁹

Je to poměrně paradoxní situace. Toužíme po životě ve společenství, ale přesto je mnohdy velmi obtížné v něm žít a najít své nové „já“ ve vztahu k ostatním. Přitom ale dnešní doba vyloženě volá po obnově společenství, které je jako takové v krizi díky stále více převažujícímu individualismu. I sama církev nabízí poněkud méně opravdového společenství. Hovoří o něm (*koinonia*), zdůrazňuje jej, ale nedostatečně jej podle některých žije.⁵⁰ Těžko lze toto tvrzení paušalizovat na všechna společenství církve, určitě existuje nespočet výjimek, nicméně určitou krizí společenství bezpochyby procházíme. Cesta ven vede právě také mj. skrze pečlivou starost o vztahy. Je potřeba budovat společenství, jejichž členové si navzájem pomáhají být lidmi, mohou spolu sdílet svou víru i svou

⁴⁸ Tamtéž. s.70.

⁴⁹ GRAUBNER, Jan et al. *Křesťanské společenství mládeže*. 1993. s.6.

⁵⁰ RADCLIFFE, Timothy. Společenství. In *Teologické texty. Časopis pro teoretické a praktické otázky teologie* [online]. 2006/2. Dostupné z <<http://www.teologicketexty.cz/casopis/2006-2/Spolecenstvi.html?co=spole%EDenstv%ED>>.

beznaděj a pomoci tak jeden druhému.⁵¹ Neboť budeme-li mít pevné a dobré vztahy s těmi, kteří jdou podobnou cestou jako my, sledují stejný cíl a často se s nimi setkáváme, bude jednodušší rozvoj i našeho vztahu k samotnému Bohu.⁵²

2.2.1.1. Poznávání

Bylo by poměrně naivní očekávat, že se mladí v rámci farního či jiného společenství začnou sami od sebe sdružovat a poznávat. Vždy je potřeba nějaký spouštěč jednak mimo ně (duchovní, pastorační asistent, animátor), který mladé osloví, a jednak také jejich vnitřní touha zapojit se, nestát pouze pasivně opodál a být jenom nedělním návštěvníkem bohoslužeb.

Prvotní nabídku a následné „oťukávání“ je vhodné provádět na neformální úrovni, možno i zábavnou formou (společný výlet, hra, návštěva zajímavého místa), aby se pozvolna začaly rozpouštět pevné ledy úvodní nedůvěry, častokrát také studu. Při různých společných aktivitách se dají rozpoznat mnohé vlastnosti jedinců, což je užitečné jak při samotném tvoření vztahů, tak také pro osoby vedoucí společenství, které se tak mohou lépe připravovat na další kroky vůči vznikajícímu společenství či nově se začleňujícímu člověku.

Nemělo by se pochopitelně zapomínat ani na duchovní složku při společných aktivitách. I zde platí, že člověk do společenství přináší sebe samého, a sice nejen jako člověka s rozmanitými vlastnostmi, ale také jako věřícího s určitým vztahem k Bohu, s určitou úrovní víry. I zde můžeme říci „co člověk, to originál“, proto je vhodné duchovní program uzpůsobit tak, aby vyhovoval co nejvíce přítomným a zároveň ty méně duchovně vyspělé neodradil. V takových okamžicích nabývá na důležitosti případná přítomnost již vyspělejších mladých křesťanů, kteří svým přístupem mohou vědomě či nevědomě pomoci ostatním na jejich cestě víry.

V obecné rovině lze tento postup shrnout do dvou fází.⁵³

1) dát mladým lidem prostor – pro jejich otázky a odpovědi na ně, pro duchovní růst, utváření osobnosti apod.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² BALÍK, Jan et al. *Dar společenství církve*. Praha: sekretariát Sekce pro mládež ČBK a AKSM, 2015. ISBN 978-80-906143-0-7. s. 9.

⁵³ KAPLÁNEK Michal. *Pastorace mládeže*. s.39.

2) učit mladé žít ve společenství – formovat je k toleranci, solidaritě, citlivosti k projevům života ve společenství atd.

2.2.1.2. Prohlubování

Výše popsanou dobu „ořukávání“ nelze přesně časově vymezit. U každého společenství, ba u každého jedince bude různá v závislosti na vlastnostech a otevřenosti každého. Nicméně toto období by se pak mělo pozvolna a nenásilně přerodit do doby prohlubování navázaných vztahů. Struktura a podstata je opět velmi podobná, pouze s tím rozdílem, že by již nemělo docházet k výraznějšímu upřednostnění neformální zábavné úrovně nad složkou duchovní. Nemělo by se již jednat o jakýsi kompletní „servis“ pro mladé, kteří dostanou množství nabídek, ze kterých si dle libosti vyberou či nevyberou. K tomuto se lze přiklánět při prvotním poznávání. Určité spektrum možností (duchovních i neduchovních) je zajisté potřeba zachovat, ale aby nedocházelo ke stagnaci členů společenství, je nutná přítomnost osobního svědectví víry a jejího věrohodného prožívání.⁵⁴ Dobře to lze demonstrovat na zmíněném brněnském společenství, které už má za dobu své existence několik „zasloužilých“ členů. Ti se nyní spolupodílí na dalším rozšiřování společenství a formování několika nově příchodících mladých nebo i na práci s dětmi. Samozřejmě nelze v žádném případě hovořit o formě „my jsme tady, dívejte se, jak žijeme a dělejte to také tak“, ale právě naopak v obyčejném svědectví vlastního života, který je ale spojen s Bohem, prodchnutý adorací, modlitbou apod.

Je tedy třeba nechávat prostor Božímu působení (a tím se znovu dostáváme k onomu umenšení sebe sama), neboť právě ono je tím správným tmelem každého vztahu, resp. celého společenství, což dokládá i známá Ježíšova věta: „*Kde jsou dva nebo tři shromážděni v mém jménu, tam jsem já uprostřed nich.*“⁵⁵ A nadto bude jistě rozdíl mezi společenstvím vzniklým pouze na základě lidského „já chci“ a společenstvím vymodleným, jehož členy přivedl Bůh. Prvně jmenovaná nemají bohužel častokrát dlouhého a efektivního trvání.⁵⁶

Navázaný vztah lze tedy určitě upevňovat a vylepšovat mnoha různými způsoby, dopřát si nějaké koření neobvyklosti. Můžeme podnikat mnoho

⁵⁴ Tamtéž. s. 43-44.

⁵⁵ Srov. Mt 18,20.

⁵⁶ OPATRŇY, Aleš. *Malá společenství*. Praha: Pastorační středisko, 1996. s.6.

zábavných, adrenalinových či poznávacích aktivit. Ale je potřeba pevný základ. Pro názorné přirovnání lze použít například automobil. Můžeme jej leštit, vylepšovat, oprašovat, ale nebudeme-li dbát na základní údržbu (olej, brzdy atd.), dojde dříve či později k velkému zádrhelu. S růstem mezilidských vztahů by tedy člověk měl růst rovněž i ve vztahu k Bohu.

2.2.1.3. Fungování a vedení k dalším vztahům

Ve fázi pevných a opravdových vztahů by se měla začít roztáčet spirála ke vztahům dalším. Společenství by již mělo mít pevné základy, nastavená pravidla, vyjasněné vztahy. V tuto chvíli nastává návrat zpátky na začátek, neboť tak jako se tvořilo jádro společenství, tak se na něj nabalují stále další lidé. Nelze zůstat pouze společenstvím pro sebe. Jak již bylo uvedeno výše, bylo by chybou a sobectvím zůstat v uzavření. Platí to jak pro jedince, tak také pro společenství. A proto je třeba se otevřít i pro nově příchozí, nabídnout schopnosti individualit i vlastnosti společenství jako celku. Od úvodní fáze tvoření jádra je zde ale podstatný rozdíl v lidské i duchovní úrovni, ze které mohou „nováčci“ čerpat a opřít se o ni.

Rozdíl je také v tom, že společenství by v této fázi již nemělo stát pouze na jednom člověku. Pokud tomu tak je, není to dobře. Určitě je vhodné mít jednoho, dnes nejčastěji označovaného jako animátor, který dokáže společenství v případě potřeby usměrnit nebo tzv. „rozhoupat“ z nějakého útlumu nebo v případě nějakých vnitřních nedorozumění stmelit. Největší díl práce ale bude již na členech společenství, kteří si k sobě našli v průběhu času cestu a stali se takovými „základními kameny“ daného společenství.

Výstižně zformuloval základní zásady dobrého fungování společenství Aleš Opatrný, z jehož „desatera“ si dovolíme vytvořit krátký souhrn:⁵⁷

- 1) Každý člen společenství musí být přijat a vědět, že je přijat.
- 2) Každý má mít možnost svěřit se se svými problémy a vědět, že tak může učinit, od společenství se očekává určitá vnímavost a poznání dosud nevyřešených trápení.
- 3) Společenství se nesmí uzavřít okolnímu světu.

⁵⁷ Tamtéž. s. 11-12.

4) Zohledňovat se musí i praktické věci (např. doprava členů společenství na setkání apod.).

5) Společenství má mít kontakt s knězem, ale nemělo by být na něj zcela odkázáno.

6) Je třeba se vyvarovat ustrnutí, být otevřený Bohu a jeho vedení.

7) Mělo by dojít ke shodě a všeobecnému akceptování programu a trvání setkávání.

8) Každý by měl mít možnost společenství „beztrestně“ opustit (buď jen na chvíli, nebo i natrvalo).

9) Zvláštní pozornost je potřeba věnovat lidem s duševními problémy nebo dokonce chorobami. Oni očekávají od společenství určitou terapeutickou funkci, kterou ovšem ne každé společenství je schopno naplnit.

10) V případě již neúměrné velikosti společenství je dobré jej rozdělit do menších skupinek, což ne vždy lze bez problémů. Proto je potřeba zvolit vhodná kritéria (geografické, časové apod.). Bylo by dobré, aby tyto menší skupinky pak byly stabilní.

2.2.1.4. Průchod, rodina nebo sekta

Důležitým prvkem při tvorbě společenství nejsou jen vazby vnitřní, o kterých bylo pojednáváno na předcházejících řádcích, ale také vazby či vztahy k jeho okolí. Nadpis této podkapitoly zachycuje tři řekněme „základní“ formy společenství z pohledu možnosti navázání vztahu s jeho okolím, přičemž je ale žádoucí dospět pouze k prostřednímu z nich.

Výrazem „průchod“ rozumějme společenství s neustálým střídáním členů. Takové společenství nedokáže vybudovat vztahy uvnitř, natož aby bylo schopno nějak účinně působit na své okolí. Pojem „sekta“ naopak skrývá společenství uzavřené, žijící pouze samo pro sebe, někdy i s pocitem nadřazenosti, ostatní pro něj neexistují. Bývá tím ohroženo prakticky každé společenství, na druhé straně některé takto bývá neprávem označováno ze strany těch, kteří se nedokázali stát pevným členem společenství.⁵⁸ Při ochraně před takovým sektářstvím je ale potřeba

⁵⁸ Většinou hraje roli zloba a závist, kterou dotyčný nedokáže překonat. Existence tohoto jevu byla rovněž prakticky „vyzkoušena“ během utváření společenství mladých ve farnosti Lesná.

dát také pozor, abychom nesklouzli k druhému extrému tzv. „otevřených dveří“ vedoucím k výše zmíněnému „přechodu“. Optimálním stavem je podobnost s rodinou, která drží pohromadě, udržuje vztahy uvnitř, ale i navenek, dokáže přijmout hosty a pomoci druhým.⁵⁹

2.2.2. Vlastní úkoly člena společenství

Jak vyplývá z textů uvedených již výše, tak každý člen společenství má minimálně jeden úkol, který je mu „zadán“ už samotným zařazením do daného společenství – naučit se umenšovat své zájmy a sebe samého a také nejen přijímat od ostatních, ale i sám ostatním dávat. Vlastní dávání a zapojení pak může prohloubit poct sounáležitosti se společenstvím (ať už mladých nebo celé farnosti). Může to být také úkolem pro církvev – nebát se dávat mladým lidem úkoly (přiměřeně náročné) a být na blízku ve chvílích neúspěchu, chyb či zklamání. Tak může být nápomocna při dozrávání jednotlivých členů společenství i společenství jako takového.⁶⁰

Nelze okamžitě říci „Ty dělej to a Ty zase tohle.“ Takový direktivní způsob by vedl k rychlé záhubě společenství. Jak již bylo uvedeno, každý mladý člověk si v určité fázi svého života začne klást mnohé existenční otázky, hledat smysl svého života a konání, a tak poznávat sebe samého. Buď se mu k tomu podaří dospět ještě před zapojením se do společenství, nebo mu k tomu ono společenství pomůže. Ať tak či tak svoji poznanou úlohu by se měl snažit co nejvíce naplňovat a obdržené dary rozmnožovat, aby se vyhnul osudu služebníka, jenž hřivnu, svěřenou mu pánem, nijak nezhodnotil.⁶¹ Být právě Pánovým služebníkem pro druhé, být k dispozici a pomáhat, kde je potřeba. Ve chvíli, kdy si toto uvědomíme a poznáme situaci, kdy jsme měli konat a nekonali jsme, jsme na správné cestě stát se dobrým služebníkem.⁶²

⁵⁹ OPATRŇY, Aleš. *Malá společenství*. s. 5-6.

⁶⁰ Srov. zkušenosti s pastorační společenství Fatym, kde každý člen měl svůj vlastní specifický úkol, jehož splnění vzal zcela za své. DUNDA, Marek. Několik zkušeností z práce s mládeží. In *Teologické texty. Časopis pro teoretické a praktické otázky teologie* [online]. 2015/2. Dostupné z <<http://www.teologicketexty.cz/casopis/2015-2/Nekolik-zkusenosti-z-prace-s-mladezi.html>>.

⁶¹ Srov. Mt 25, 14-30.

⁶² ALTRICHTER, Michal. Pánovi služebníci. In *Člověk a víra*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2015. ISBN 978-80-7412-212-5. s. 281-283.

Nemůžeme tedy dát doporučení, co konkrétního by „správný“ člen společenství měl dělat. Trochu se nabízí slova známé pohádkové písně „Ten umí to a ten zas tohle...“, byť ideologie dané doby i písně byla poněkud jiná, ale v zásadě je dostatečně vystihující i pro naši situaci. Někdo může vynikat svým intelektem, schopností vstřebávat nová poznání a srozumitelně je předávat dál, někdo může být vzorem v pokoře a slušnosti, jiný v přirozeném nenuceném humoru, někdo si velmi dobře rozumí s dětmi, někdo s dospělými a starými atd. Ideální společenství zahrnuje členy s rozličnými vlastnostmi a dovednostmi, kteří je dokázali poznat a zároveň jsou schopni je dát všanc ostatním.

Obecně shrnuto úkolem každého člena společenství (a nejen jeho, ale v podstatě každého člověka) by mělo být odevzdání se Božímu působení a následné poznávání sebe samého, svého poslání, svých hřiven, „vycvičení“ sebe sama v potlačení svých zájmů, naučit se nejen přijímat, ale také hlavně dávat, dát k dispozici své fyzické i duchovní síly nejen pro ty nejbližší, které má rád a pomoci jim mu nečiní žádný problém, ale také všem potřebným například i v celém farním společenství.⁶³ Nebýt tedy slepě uzavřen jen pro společenství, ale také dokázat přesáhnout jeho hranice. Být zkrátka dobrým služebníkem druhých a především našeho Pána, aby pak jednou nestál před Pánovou tváří a viděl „[...] *kolik propásl příležitostí se ochotněji pro něj nasadit.*“⁶⁴ Konec konců nás k tomu vyzývá i Ježíšova Matka Maria: „*Udělejte všechno, co vám řekne.*“⁶⁵ Z dosavadních zkušeností je známo, že společenství, které zakouší Boží přítomnost, dokáže snáze „přitáhnout“ zvláště mladé lidi k Bohu a jeho lásce.⁶⁶

2.3. Formování společenství

Sloveso formovat můžeme v souvislosti se společenstvím pojmut ve dvou významech. Prvním je formace ve smyslu směřování. Jedná se o rozhodnutí, zda bude dané společenství z velké části například pouze modlitební nebo zda se zaměří na práci se seniory, dětmi, mimoliturgickou „dramaturgií“ farnosti (pořádání

⁶³ V duchu Ježíšových slov: „Vpravdě vám říkám, pokud jste to udělali jednomu z těch nejmenších mých bratrů, mně jste to udělali.“ (Mt 25,40)

⁶⁴ ALTRICHTER, Michal. Pánovi služebníci. In *Člověk a víra*. s. 281-283.

⁶⁵ Jan 2,5.

⁶⁶ BALÍK, Jan. et al. *Dar společenství církve*. s. 17.

koncertů, přednášek a jiných akcí). Závisí na složení a situaci toho daného společenství. Jsou-li ve společenství spíše tišší, uzavřenější a hloubavější typy lidí, bude velmi obtížné zaměřovat centrum aktivit na činnosti vyžadující komunikaci s ostatními lidmi, veřejné vystupování apod. a naopak. Jedná se tedy dosti specifickou záležitostí a nemělo by valného užítku je zde hlouběji popisovat. Necht' každé společenství pozná své silné a slabé stránky a dokáže jich využívat.

Druhým významem je pak formování ve smyslu duchovního růstu. A právě tento význam je jistě stěžejnějším než první jmenovaný. Zaměření společenství na nějakou činnost může být proměnlivé v čase v závislosti na potřebách farnosti, resp. církve. Zatímco ve formaci duchovní je potřeba setrvat neustále a pokud možno co nejintenzivněji. Soustředme se tedy více na formaci duchovní, vztáhnutelnou na různé druhy společenství bez omezení nějakého zaměření.

2.3.1. Cesta modlitby

Pro snadnější uchopení následujícího textu si představme prakticky ideální společenství, které již má za sebou etapu vznikání a je schopno samo relativně dobře fungovat, resp. má před sebou už více méně „jen“ cestu dalšího zdokonalování.

V prvé řadě je vhodné pamatovat na slova sv. Jana: „*Bůh je Lásky: ten, kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh zůstává v něm,*“⁶⁷ a na to příhodně navazující: „*Podle toho všichni poznají, že jste mí učedníci: budete-li mít jedni k druhým lásku.*“⁶⁸ To by mělo prostupovat veškerými činnostmi společenství, ať už budou zaměřeny na kteroukoli oblast a od tohoto pak lze směřovat také další formování jednotlivce i společenství.

Jak píše papež František: „*Velice mě trápí, když se v některých křesťanských společenstvích, a dokonce mezi zasvěcenými osobami, dává prostor různým projevům nenávisti, rozdělení, očerňování, osočování, pomsty, žárlivosti, touze vnucovat za každou cenu vlastní představy [...]. Prosme Pána, aby nám dal*

⁶⁷ 1 Jan 4,16.

⁶⁸ Jan 13,35.

*pochopit zákon lásky. Jak dobré je mít tento zákon! Jak dobré je mít se přese vše vzájemně rádi!*⁶⁹

Proto, aby se mohlo společenství dále rozvíjet, mělo by pochopit rovněž svoje postavení. Především je součástí církve, která, i když je všeobecná, zahrnuje určitý řád. Výstižně je to zachyceno v dokumentu *Christifideles laici*: „*Je to společenství živé a životodárné, na jehož základě křesťané nenáleží sami sobě, ale jsou jako ratolesti na vinném kmeni vlastnictvím Kristovým. Společenství křesťanů s Kristem má svůj vzor, zdroj a cíl ve společenství Syna s Otcem v darování svatého Ducha. [...] Ježíš se za toto společenství modlí: "Aby všichni byli jedno, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás, aby tak svět uvěřil, že ty jsi mě poslal" (Jan 17,21).*“⁷⁰

Je důležité si neustále uvědomovat Boží přítomnost v životě církve, tedy i onom společenství a každém jednotlivci, naslouchat Božímu slovu a poznávat pravou totožnost Ducha.⁷¹

Jedná se o dosti obecnou formulaci, proto ji ještě doplníme dalšími slovy papeže Benedikta XVI.: „*K pochopení poslání církve je třeba, abychom se vrátili do večeradla, kde učedníci zůstávali společně a modlili se spolu s Marií, „Matkou“, v očekávání zaslíbeného Ducha. Touto ikonou rodící se církve se má stále inspirovat každé křesťanské společenství.*“⁷² Kdo se tedy v modlitbě snaží naslouchat Duchu Svatému a přijímá také jeho učení skrze církve (papeže a sboru biskupů), toho lze označit za prozíravého a moudrého stavitele vlastního života, potažmo společenství, do kterého patří, po vzoru muže, který svůj dům vystavěl na skále.⁷³

Jak ale k tomuto přístupu dospět? Z výše uvedeného se vynořuje mimo jiné modlitba jako ten správný prostředek ke stavbě domu na skále. Vroucně se modlil Ježíš v Getsemanské zahradě před svým ukřižováním, modlili se apoštolové a Panna Maria ve večeradle, k modlitbě nás také mnohokrát vyzývá Písmo.⁷⁴ Toto konstatování se zdá být zcela samozřejmé až banální, ale mnoho lidí se dnes obrací

⁶⁹ EG 100,101.

⁷⁰ *Christifideles laici* 18.

⁷¹ Benedikt XVI. *Jste nadějí církve I.* Praha: Paulinky, 2013. ISBN 978-80-7450-109-8. s. 143.

⁷² Tamtéž. s. 146.

⁷³ Srov. Mt 7,24-27.

⁷⁴ Např. Mk 14,38; Ef 6,18; Jud 1,20.

k Pánu jen v případě nouze, až když jim lidově řečeno „teče do bot“. Ze zkušeností víme, že dnešní mladí a děti jsou k modlitbě vedeni rodiči spíše jen na jakési základní úrovni, která je horko těžko dostačující pro „přežití“ alespoň malinké jiskřičky víry. Často se tedy stává, že do kritického období puberty vstupuje mladý křesťan, ale z puberty se dostane buď křesťan velmi vlažný, nebo zcela nulový. Zde se tedy objevuje další aspekt, proč může být společenství pro jedince důležité.

Zásadní roli z pohledu modlitby a vztahu s Bohem hraje adorace. Stavět na skále totiž znamená stavět na Kristu, který je duchovní skálou, ze které tryská pramen života.⁷⁵ Nejblíže, jak jen to jde, se Bůh k člověku dostává v eucharistii. V době minulé i současné se objevují názory, že eucharistie je k jídlu, nikoli ke koukání. Pravdu mají jen z části. Eucharistie je rozhodně pokrmem, významně pak pokrmem duchovním. Papež Benedikt XVI. ještě jako kardinál Ratzinger výstižně píše: *„Jíst jej znamená uctívat jej. „Jíst jej“ znamená vpustit jej do sebe, takže moje „já“ se proměňuje a otevírá se do velkého „my“, v něm se tedy stáváme „jedním“ [...].“*⁷⁶ Přijímání eucharistie je o to hlubší, o co víc k ní prohlubujeme svoji úctu. Obrátíme-li to naopak – adorací dospíváme ke stále plnějšímu přijetí Krista přítomného v eucharistii a oběma způsoby (adorací i přijímáním) ho stále více pouštíme do našeho života, což je, jak jsme psali již výše, jedna z nejzásadnějších věcí v životě křesťana i křesťanského společenství.

Jedinci i společenství napříč věkovými kategoriemi jsou zváni k modlitbě také Pannou Marií. Několikrát již bylo zmíněno večeradlo, ve kterém Maria setrvala s apoštoly po Ježíšově ukřižování ve společné modlitbě. A právě k modlitbě „večeradla“ (modlitba růžence, rozjímání nad Mariinými slovy, zasvěcení Neposkvrněnému Srdci Panny Marie nás naše nebeská Matka také vyzývá: *„Váš celý růženec, který se modlíte ve večeradle na naléhavou žádost vaší Matky, je jako nesmírné pouto lásky a záchrany, kterým můžete ovinout osoby a situace, a dokonce mít vliv na všechny události vašeho času. Pokračujte v modlitbě růžence, rozmnožujte vaše večeradla modlitby [...].“*⁷⁷

⁷⁵ Benedikt XVI. *Jste nadějí církve II.* Praha: Paulínky, 2013, ISBN 978-80-7450-110-4. s. 10.

⁷⁶ RATZINGER, Joseph. *Duch liturgie.* Brno: Barrister & Principal, 2006. ISBN 80-7364-032-5. s. 79-80.

⁷⁷ *Váš růženec* (7. 10. 1979). In *Kněžím, přemilým synům Panny Marie.* s. 205-206.

Společenství, které své pozemské putování spojí s Marií a projeví jí zcela neochvějnou důvěru, pak může téměř až hmatatelně sledovat plody takového rozhodnutí. Svědčit o tom může právě společenství mladých z farnosti Lesná, které při svých činnostech zažilo již mnoho na první pohled zvláštních, nelogických a někdy i náročných situací, jejichž pravý význam byl poodhalen vždy až po nějaké době.⁷⁸

Jedná se pochopitelně jen o drobný vzorek. Existuje množství společenství zaměřených například právě na mariánskou úctu a jsou samozřejmě i mnohá další duchovní „zacílení“. Šlo nám spíše o to demonstrovat, že člověk sám svou lidskou vůli zmůže jen velmi málo. A pakliže chce svůj život opravdu naplnit a nechat růst, je třeba se odevzdat Bohu a hledat cestu s Ním za možné vydatné podpory Bohorodičky. Při modlitbě ovšem nezapomínejme ani na slova z listu sv. Jakuba: *„Stejně tak i víra, není-li spojena se skutky, je sama o sobě mrtvá.“*⁷⁹

2.4. Činnost navenek

V návaznosti na poučku z Jakubova listu nyní tedy přejdeme k činům. Již jsme zmínili, co by společenství mohlo a mělo nabídnout svým členům. Ovšem bylo rovněž zmíněno, že společenství by nemělo existovat jen samo pro sebe a být uzavřenou sektou. Většina „běžných“ společenství mládeže je úzce spjata s farností, do níž patří většina jeho členů (nepočítejme nyní společenství sdružující například všechny vysokoškoláky v daném městě apod.). Z příslušnosti k farnosti vychází i následující řádky.

2.4.1. Farnost a podíl společenství mládeže na jejích aktivitách

Farnost a její společenství by měly tvořit uzavřený kruh. Úkolem farnosti je mj. podporovat základní malá společenství, ve kterých si věřící mohou vzájemně zvěstovat Boží slovo a také ho uskutečňovat ve službě lásky.⁸⁰ A společenství by

⁷⁸ Například modlitba večeřadla a modlitby o prvních sobotách v „adoptované“ farnosti Olbramkostel na Znojemsku. Po několika měsících došlo „náhodně“ k rozšíření modlitebních setkání i na farnost v Miroslavi (rovněž vlastně Znojemsko), kde mj. brněnští mladí nyní napomáhají při přípravě místních mladých na přijetí svátosti biřmování. Rovněž letní dětský tábor, na kterém bylo na Pannu Marii pamatováno více než na předešlých táborech, byl hodnocen jako prozatím nejlepší co do přátelské a pohodové atmosféry.

⁷⁹ Jak 2,17.

⁸⁰ Christifideles laici 26.

mělo svým životem, aktivitami a vystupováním podporovat dění ve farnosti i její celkový obraz.

Možností pro zapojení a využití potenciálu společenství ve farnosti je široká škála. Činnost ideální farnosti můžeme rozdělit do několika aspektů – společenství majetku (zajištění fungování farnosti, provozní záležitosti), apoštolát (svědčit životem o Kristu), duchovní život (liturgie, pobožnosti, duchovní obnovy atd.), zdraví (péče o nemocné a také o vztahy ve farnosti), harmonie (atmosféra ve farnosti), moudrost (prohlubování znalostí víry), komunikace (uvnitř i vně farnosti, úzká souvislost se vztahy), a jako pozadí všeho i politika (společenské postoje a jejich prosazování).⁸¹

I přes sebe specifitější profilování společenství je krajně nevhodné vypustit buď onu oblast „provozní“ nebo naopak umenšit věci duchovní („Budeme se starat jen o kostel, jeho výzdobu, úklid apod.“ vs. „Budeme se modlit, aby ta naše farnost vzkvétala, ale ten rozkvět už musí zajistit jiní.“). Pro zavedené společenství mládeže, ve kterém jsou alespoň někteří členové již duchovně vzrostlejší, by modlitba a spojení s Bohem mělo být samozřejmostí. Bylo by tedy značně alibistické dávat ruce pryč od běžných i těch méně obvyklých farních aktivit s odkazem na to, že o to usilovněji se budeme modlit. Jde jen o to poznat, jaké přednosti může společenství nabídnout a zároveň také, kde hlavně by farnost potřebovala pomoci. Pole působení je široké. Mladí si obvykle dobře rozumí s dětmi, kterým mohou pomoci s jejich růstem ve víře, ať už vzorem přímo ve farnosti nebo na společně pořádaných akcích, dále pečovat o malé ministranty, dokáží také nasadit své síly a elán pro akce pořádané farností (různé farní dny, Noc kostelů, plesy, sportovní akce apod.), nebo sami přijít například s adorací či přípravou a provedením duchovní obnovy.

2.4.2. Péče o potřebné

Výše uvedená péče o děti, ministranty, farní akce apod. vyžaduje určité úsilí, mnohdy i nemalé, ale pohybujeme se povětšinou ve sféře příjemných zážitků a společných chvil. Příjemci takovýchto našich nabídek si většinou vybírají z více

⁸¹ GRAUBNER J. *Jak si představuji farnost dnes*. 1. vydání. Olomouc: Maticе cyrilometodějská, 2005. s. 33-58.

možností, které nejsou pro život příliš zásadní (pro dítě může být víkendový tábor stejně tak příjemný jako například návštěva u babičky, nebo není rozhodující, zda nedělní odpoledne strávím na farním dnu nebo na rodinném výletě). Bohužel jsou ale mezi námi také lidé, kteří si nesou životem nějaký těžší kříž, a pro které naše nabídka může mít mnohem větší důležitost.

Silné chvíle pro všechny zúčastněné přináší návštěvy starých a/nebo nemocných, pro které je nesmírně povzbuzující, že alespoň občas na ně někdo myslí a navštíví je. Přínosné jsou také například kratší společné výlety mladých a lidí, kteří již díky svému zdraví nemají moc možností se dostat z domova. Každá farnost má bezpochyby farníky, kteří byli její stálou součástí, ale zůstali bez nejbližších a přišli o možnost do farnosti docházet. I na tyto je potřeba myslet a dávat jim najevo, že nejsou všem lhostejní. Je to jeden z největších a zároveň nejkrásnějších úkolů – naučit se dávat. Nejenom čas a síly, ale hlavně lásku, která může až nečekaně výrazně pomoci.

Rizikovou skupinou vyžadující specifický přístup jsou konvertité. Rovněž i oni potřebují cítit lásku společenství, která je ale také důležitá z pohledu svědectví víry. Neboť právě věrohodné svědectví života s Bohem je může utvrdit v jejich konverzi a „nastartovat“ jejich vlastní víru.

Láska se jako červená nit táhne také péčí o další skupiny lidí, kteří se ocitli ve svízelné situaci – rozchod/rozvod, úmrtí blízkého člověka, diagnóza vážné nemoci, ztráta zaměstnání atd. Tyto všechny kladou důraz na to, jak jsme schopni a ochotni se dávat, ať už jako jedinec nebo jako společenství.

Závěrem použijme slova Písma – Kristus „*nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil.*“⁸² Mohou být velmi dobrou inspirací také pro každého z nás.

Závěr

Ačkoli tato práce není svojí délkou nikterak závratně dlouhá, přesto odpovídá tvrdé celoživotní práci a snažení. Nic jiného totiž život ve společenství s Bohem a dalšími lidmi není. Určitě přináší mnoho krásných chvil a radostí, potřebuje ale také naše přičinění. Významné je to obzvláště u našeho vztahu

⁸² Mt 20,28.

k Bohu, který se nám nabízí, volá nás, nabízí nám svou lásku, přítomnost v našich životech. Je na nás, jak budeme ochotni a schopni Pána za svého přítele přijmout a nechat ho působit v našich životech. Ale budování života vlastního i života ve společenství má plody poměrně nejisté, pokud budeme spoléhat jen na sebe. Je potřeba se nechat vést Duchem Svatým, zcela se odevzdat Bohu. V tomto je skryto ono dávání/dávání se, které některé projevy v dnešním světě stále méně znají, a to právě na úkor přijímání (konzumu). Je to jeden z úkolů, které si čtenář může z této práce odnést - začít rozvíjet schopnosti se dávat.

Druhým úkolem je s Boží pomocí rozpoznávat své dovednosti a schopnosti, tzv. „hřivny“. Každý je nějakou hřivnou vybavený, nelze žít v omylu „já nic nemusím, určitě to někdo zvládne“. Ano, určitě zvládne, ale s hřivnou, která byla sebrána onomu pomýlenému člověku.⁸³

Třetí fází je spojení dvou předchozích, tedy jsme-li schopni se obětovat pro druhé a známe své poslání a schopnosti, konejme to! Projevme lásku ke druhým tak, jak nejlépe umíme! Nepřecházejme tyto výzvy v našich životech s povzdechem, že je to přeci těžké. Znovu nám tím hrozí „zakopání“ hřivny do země a její odebrání. Jak jsme se přesvědčili na příkladech, možností pro konání skutků lásky je velké množství, stačí si jen vybrat. Nehraje stěžejní roli náš dobrý pocit, ale především radost druhého, a v neposlední řadě tím způsobujeme radost také našemu nebeskému Otci.⁸⁴

Je důležité se učit pokoře a poslušnosti vůči Bohu, sebepoznání a sebedarování. Pán nám k tomu dal nemalé pomůcky (Písmo, modlitba, adorace atd.) a významnou pomocnici Pannu Marii. Nebojme se o ně plně opřít a pozvedat tak život svůj i celého společenství, do kterého patříme a které je schopno přenášet lásku zase ještě dále.

⁸³ Srov. „Vezměte mu tu hřivnu a dejte tomu, který má deset hřiven! Neboť každému, kdo má, bude dáno a přidáno; kdo nemá, tomu bude odňato i to, co má.“ (Mt 25, 28-29)

⁸⁴ Viz „Vpravdě vám říkám, pokud jste to udělali jednomu z těch nejmenších mých bratrů, mně jste to udělali.“ (Mt 25,40)

Seznam použité literatury a pramenů

ALTRICHTER, Michal. Pánovi služebníci. In *Člověk a víra*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2015. ISBN 978-80-7412-212-5.

BALÍK, Jan et al. *Dar společenství církve*. Praha: sekretariát Sekce pro mládež ČBK a AKSM, 2015. ISBN 978-80-906143-0-7.

Benedikt XVI. *Jste nadějí církve I*. Praha: Paulínky, 2013. ISBN 978-80-7450-109-8.

Benedikt XVI. *Jste nadějí církve II*. Praha: Paulínky, 2013, ISBN 978-80-7450-110-4.

Dokumenty 2. vatikánského koncilu. Praha: Zvon – České katolické nakladatelství, 1995.

František. *Evangelii gaudium – Radost evangelia: apoštolská exhortace o hlásání evangelia v současném světě*. 1. vydání. Praha: Paulínky, 2014. ISBN 978-80-7450-118-0.

GRAUBNER J. *Jak si představují farnost dnes*. 1. vydání. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2005.

GRAUBNER, Jan et al. *Křesťanské společenství mládeže*. 1993. Dostupné v knihovně CMTF.

Jan Pavel II. *Apoštolský list Parati Semper – chlapcům a dívkám celého světa* [online]. Dostupné z <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/parati-semper>.

Jan Pavel II. *Evangelium vitae – o životě, který je nedotknutelné dobro*. Praha: Zvon – České katolické nakladatelství, 1995. ISBN 80-7113-139-3.

Jan Pavel II. *Christifideles laici – o povolání a poslání laiků v církvi a ve světě*. Praha: Zvon – České katolické nakladatelství, 1990. ISBN 80-7113-162-8.

Jan Pavel II. *Redemptoris mater – o blahoslavené Panně Marii v životě putující církve*. Praha: Zvon – České katolické nakladatelství, 1995. ISBN 80-7113-116-4.

KAPLÁNEK, Michal. *Pastorace mládeže*. Praha: Salesiánská provincie, 1999.

Kněžím, přemilým synům Panny Marie. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2006. ISBN 80-7266-219-8.

Mezinárodní papežská mariánská akademie. *Matka Páně. Památka – Přítomnost – Naděje*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003. ISBN 88-900609-9-9.

OPATRŇÝ, Aleš. *Malá společenství*. Praha: Pastorační středisko, 1996.

Pavel VI. *Apoštolská exhorta Marialis cultus – O mariánské úctě*. Řím: Křesťanská akademie, 1997.

RATZINGER, Joseph. *Duch liturgie*. Brno: Barrister & Principal, 2006. ISBN 80-7364-032-5.

Teologické texty. Časopis pro teoretické a praktické otázky teologie [online]. Dostupné z <<http://www.teologicketexty.cz/>>.